

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

(підпис)

“ _____ ” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного / наукового спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку та контролю операцій з оплати праці на прикладі ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» регіональної філії «Одеська залізниця»

Виконавець:

студентка 6 курс 1 група

(61 група ФМОІТ)

Харченко Дарія Вадимівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Муренко Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	8
1.1. Поняття, економічна сутність та види заробітної плати.....	8
1.2. Форми та системи оплати праці	14
1.3. Синтетичний та аналітичний облік операцій з оплати праці... ..	27
1.4. Проблемні питання обліку операцій з оплати праці.....	33
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВП «ДИРЕКЦІЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОРТІВ ТА ПРИПОРТОВИХ СТАНЦІЙ».....	36
2.1. Коротка організаційно – економічна характеристика ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».....	36
2.2. Організація обліку праці та заробітної плати на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».....	53
2.3. Особливості організації синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці на підприємстві.....	57
2.4. Пропозиції щодо удосконалення обліку операцій з оплати праці на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».....	60
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВП «ДИРЕКЦІЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОРТІВ ТА ПРИПОРТОВИХ СТАНЦІЙ».....	64
3.1. Мета та задачі внутрішнього контролю операцій з оплати праці	64
3.2. Практика внутрішнього контролю операцій з оплати праці на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії	69

портів та припортових станцій».....	
3.3. Застосування методів економіко – математичного моделювання з метою оптимізації витрат на оплату праці.....	71
3.4. Напрямки вдосконалення внутрішнього контролю ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».....	76
ВИСНОВКИ.....	79
Список використаних джерел.....	82
Додатки.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. Облік праці та коштів на її оплату займає одно з важливіших місць в обліку на підприємствах залізничного транспорту. У складі експлуатаційних витрат оплата праці складає до 40% всіх витрат та значно впливає на формування фінансових результатів діяльності залізничних підприємств.

Основними показниками праці та заробітної плати, що підлягають обліку, є чисельність працівників, їхні професії, кваліфікація, витрати робочого часу у людину – годинах, людину – днях, кількість виготовленої продукції (виконання робіт, надання послуг), розмір фонду оплати праці за категоріями працюючих, видами нарахувань, нарахування премій, відпускних, розмір відрахувань за їх видами та ін. Ці дані необхідні для обчислення таких економічних показників, як рівень забезпеченості робочою силою, середнього заробітку, рівня продуктивності праці тощо.

Всю цю інформацію надає облік. Провідна роль при вирішенні цієї задачі належить організації бухгалтерського обліку на підприємстві: організаційній побудові бухгалтерії підприємства, принципам організації праці виконавців, нормуванню праці працівників обліку і контролю, методиці визначення чисельності персоналу. Заробітна плата займає одне з центральних місць в системі бухгалтерського обліку на підприємстві.

Дослідження обліку операцій з оплати праці є актуальним як у науковому, так і у практичному напрямку – будь-яка помилка в нарахуванні (а іноді й виплаті) заробітної плати може призвести до цілого ряду викривлень та порушень, поставити питання щодо непрозорості фінансової звітності тощо, запобігти нарахуванню штрафів та їх сплати.

Усе вище згадане підкреслює значну роль та значення теми даної кваліфікаційної роботи. Обрана тема є досить актуальною для сьогодення, для

розвитку економічних процесів на Україні і має першорядну важливість для кожного підприємства, яке бажає досягти успіху.

Багатьох науковців турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці. Значну увагу їм приділяли Білуха М. Т., Грабова Н. Н., Добровський В. Н., Крамаровський Л. М., Криницький Р. І., Лахтіонова Л. А., Лушкин В. А., Пономарьов В. Д., Ялдин І. В., Ачкасов А. Е., Носова С. С., Сопко В. В., Савицька Г. П., Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних питань, ознайомлення з практикою обліку та контролю операцій з оплати праці на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» та надання пропозицій з їх удосконалення.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути поняття, економічна сутність та види заробітної плати, форми та системи заробітної плати;
- дослідити синтетичний та аналітичний облік операцій з оплати праці;
- привести проблемні питання обліку розрахунків з оплати праці;
- надати загальну економічну характеристику підприємства;
- дослідити особливості організації обліку праці та заробітної плати на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій»;
- охарактеризувати організацію синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці на підприємстві;
- надати пропозиції щодо удосконалення обліку операцій з оплати праці на підприємстві;
- розглянути мету та задачі внутрішнього контролю операцій з оплати праці;

- дослідити практику внутрішнього контролю операцій з оплати праці на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій»;
- застосувати методи економіко – математичного моделювання з метою оптимізації витрат на оплату праці;
- розробити напрямки вдосконалення внутрішнього контролю ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій».

Об’єкт та предмет дослідження. Процеси обліку та контролю операцій з оплати праці на прикладі ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» є об’єктом дослідження. Предметом дослідження є система бухгалтерського обліку і контролю операцій з оплати праці.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети при написанні кваліфікаційної роботи використовувалися такі методи дослідження: методи порівняння та узагальнення - для обробки та аналізу вхідної інформації; абстрактно-логічний метод - для вивчення контролю операцій з оплати праці; методи індукції та дедукції - для вивчення тенденцій розвитку системи обліку операцій з оплати праці; методи спостереження - для оцінки стану контролю розрахунків з оплати праці; графічний та розрахунково-аналітичний методи для проведення розрахунків та побудови таблиць; методи систематизації, гіпотези та припущення - для формування власної думки та внесення рекомендацій щодо удосконалення системи контролю та процедур його здійснення.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є офіційна нормативно-правова база, документи органів законодавчої та виконавчої влади з питань оплати праці, міжнародні стандарти з бухгалтерського обліку, матеріали науково-практичних конференцій, наукові статті, доповіді та монографії вчених з проблем обліку та контролю операцій з оплати праці, періодичні видання, податкова, статистична, управлінська та фінансова звітність підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань) та 23-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінці. Робота містить 11 таблиць, 6 рисунків, 3 формули.

Публікації та апробація результатів дослідження. Апробація результатів дослідження полягає в наданих пропозиціях щодо поліпшення обліку та контролю операцій з оплати праці ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій». Застосування наданих пропозицій у роботу ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» посилить практику обліку та контролю операцій з оплати праці.

ВИСНОВКИ

Ефективна організація обліку оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків є дуже важливим напрямком для підприємства, за допомогою його можна добитися збільшення обсягів виробництва, підвищення якості, асортименту та конкурентоспроможності продукції (товарів, робіт, послуг).

Заробітна плата займає центральне місце в системі бухгалтерського обліку кожного суб'єкта господарювання. Заробітна плата є місцем перетину інтересів різних суб'єктів економічної системи, а саме: роботодавців, найманих працівників, податкових органів, банківських та страхових установ, тощо. Кожний з перерахованих суб'єктів розглядає значення оплати праці як одного з найважливіших показників у процесі стабільного функціонування. Через це сферу обліку оплати праці важко переоцінити, а особливо в сучасних умовах, вона переважно є одна з найбільш складних та трудомістких.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

В першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні основи обліку операцій з оплати праці. Досліджено поняття, економічну сутність та види заробітної плати, функції та їх призначення. Наведено трактування сутності терміну «заробітна плата» з точки зору науковців. Вивчено структуру фонду оплати праці, що складається із основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат. Розглянуто номінальну та реальну заробітну плату, мінімальну заробітну плату з точки зору державної соціальної гарантії, її розміри. Детально вивчені форми і системи оплати праці, а також умови, за яких здійснюють вибір форми оплати праці. Визначено, що в Україні застосовують дві основні форми оплати праці: почасову та відрядну. Почасову форму оплати праці застосовують у разі, коли як вимірник результатів праці використовують кількість відпрацьованого часу, а відрядну – коли таким вимірником є кількість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Основою організації оплати праці є тарифна система, що включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і

тарифно-кваліфікаційні характеристики. У разі встановлення почасової форми оплати праці роботодавець повинен контролювати виконання нормованих завдань і вести облік робочого часу. При відрядній формі оплати праці застосовують, як правило, норми виробітку та виробничі завдання, розраховані на основі норм часу. Наведений порядок синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці. Приведені проблемні питання щодо організації заробітної плати та принципи, за умови дотримання яких ситуація в країні може бути покращена.

У другому розділі кваліфікаційної роботи надано коротку економічну характеристику ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій». Розглянуто діючу систему обліку операцій з оплати праці та порядок документування операцій з обліку особового складу та розрахунків з працівниками.

Проаналізовано основні положення облікової політики підприємства, колективний договір та первинні документи щодо обліку праці та заробітної плати. Особливою уваги приділено вивченню галузевих відмінностей щодо синтетичного обліку операцій з оплати праці. Нарахування заробітної плати здійснюється в Дт рахунків 4 та 5 порядку. Так, наприклад: Дт 2334 – господарство перевезень, те ж саме стосується й нарахувань та утримань: 64161 – податок на доходи фізичних осіб, 642751 – військовий збір, 651500 – єдиний соціальний внесок. Виплата заробітної плати проводиться на банківські карти працівників згідно зарплатного проекту.

Надано деякі рекомендації щодо покращення документообігу на підприємстві (розроблений графік документообігу) та роботи з первинними документами.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи досліджено внутрішній контроль операцій з оплати праці, його теоретичні засади: мету, завдання, субєкти, послідовність здійснення внутрішнього контролю операцій з оплати праці, та його практичне втілення на ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій». Обов'язки та повноваження з проведення контролю покладені на директора підприємства, начальника фінансово-економічного відділу та головного бухгалтера. Окрему увагу приділено вивченню

результатів галузевого внутрішнього контролю (порушення, що виявлені в ході перевірки службою статистики регіональної філії «Одеська залізниця»).

На підставі вище викладеного нами було рекомендовано ввести до штату ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» посаду внутрішнього контролера. Відповідно до покладених на нього обов'язків він буде надавати активну допомогу у межах своєї компетенції керівнику підприємства, керівникам відділів при здійсненні контрольних функцій.

Здійснено економіко-математичне моделювання процесів, з метою оптимізації витрат на оплату праці ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» за допомогою регресійно-кореляційного аналізу.

На наш погляд, запровадження у фінансово-господарську діяльність ВП «Дирекція залізничних перевезень з організації взаємодії портів та припортових станцій» наших рекомендацій покращить ефективність ділянки обліку праці та її оплати та дасть позитивний ефект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / М. І. Беленкова. – К. : Ліра-К, 2014. – 402 с.
2. Бруханський, Р. Ф. Бухгалтерський облік : навч. посіб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 444 с.
3. Вакулич М. М., Пархоменко О. А. Напрями вдосконалення системи обліку, аналізу і контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Агенція «ДЖЕБ»: критичний аналіз. Соціально-гуманітарний вісник. 2019. № 25. С. 208-213.
4. Воськало Н. М. Теоретичні та методологічні основи розрахунків за виплатами працівникам. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2018. № 2 (13). URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/13_2018/44.pdf.
5. Гамова О. В., Козачок І. А., Федоренко Т. В. Внутрішній контроль заробітної плати на підприємстві // Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 2. С. 31-38.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 10.10.2020).
7. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для ВНЗ / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.
8. Дороніна О. А. Стратегія формування системи оплати праці на промисловому підприємстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» / О.А. Дороніна. Донецьк, 2005. 20 с.
9. Ільїн В. Ю., Сороколита Д. О. Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з оплати праці. Економічні науки. 2016. № 12.1 (40). С. 763-767.
10. Іляш О. І. Соціально-економічні засади оплати праці в Україні та за її межами / О. І. Іляш та М. В. Дошак // Науковий вісник НЛТУ України. 2007. № 17 (4). С. 165–168.

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291: із змінами та доповненнями від 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 15.09.2020).
12. Кабаченко М. О. Система оплати праці: проблемні питання. Право та інновації. 2015. № 2 (10). С. 109-114.
13. Каткова Н. В., Маслова К. В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2017. № 8. С. 762-767.
14. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-08 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 20.08.2020).
15. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 20.08.2020).
16. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: первинні документи та порядок їх заповнення : навч. посібник для вчз / Ю. Г. Кім ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2014. - 600 с.
17. Крупка Я. Д., Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – 4-те вид. [доп. і перероб.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.
18. Крищенко К. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / К. Крищенко // Україна: аспекти праці. 2007. № 6. С. 32–38.
19. Кулішов В. В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум: навч. посіб. / В. В. Кулішов. Львів: Магнолія плюс, 2004. 332 с.
20. Лаптії І. Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології / І. Лаптії // Право України. 2005. № 7. С. 81–84.

21. Лилишенко О. В. Бухгалтерський облік: Підручник. – 5-те вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2015. – 670 с.
22. Лисак В. Ю. Сутність заробітної плати та її значення в процесі економічного управління підприємством. Економіка і суспільство. 2016. № 4. С. 264-269.
23. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: Підручник для вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит»-Одеса: ОНЕУ, 2012.–670 с.
24. Мандибура В. О. Аналіз економічних та правових методів регулювання мінімальної заробітної плати / В. О.Мандибура, В. О. Тимофєєв. К. : Парламентське видавництво, 1997. 86 с.
25. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Економічна теорія: Підручник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – 856 с.
26. Овсюк Н. В. Організаційно-економічні основи побудови внутрішнього контролю витрат на оплату праці // Економіка та управління підприємствами. Проблеми економіки. 2014. № 2. С. 249-254.
27. Орлова В. К. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. К. Орлова, М. С. Орлів, С.В. Хома. – 4-те вид., доп. і перероб.. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 510 с.
28. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.09.2020).
29. Подолянчук О. А. Облікова політика щодо заробітної плати // Бухгалтерський облік. Облік і фінанси. 2018. № 1 (79). С. 64-71.
30. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 03.07.2020 № 720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 20.08.2020).
31. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР: зі змінами та доповненнями від 17.03.2020 № 530-IX. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 22.08.2020).

32. Про державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.11.2019 № 294-IX: зі змінами та доповненнями від 12.08.2020 № 769-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>. (дата звернення: 23.08.2020).
33. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV: зі змінами і доповненнями від 03.07.2020 № 720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 23.08.2020).
34. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. № 5. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>. (дата звернення: 08.10.2020).
35. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників: Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.1993 р. № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93> (дата звернення: 08.10.2020).
36. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України № 601 від 28.10.2003 р.: із змінами та доповненнями від 10.01.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>. (дата звернення: 12.09.2020).
37. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р.: із змінами та доповненнями від 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. (дата звернення: 14.10.2020).
38. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р.: із змінами та доповненнями від 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення: 14.10.2020).
39. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати. Постанова КМУ № 100 від 08.02.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF>. (дата звернення: 14.10.2020).

40. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці (Форми N П-1, П-2, П-3, П-4, П-5, П-6, П-7): Наказ Державного комітету статистики України від 05.12.2008 р. № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08> (дата звернення: 22.10.2020).
41. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1 ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку: Наказ Міністерства фінансів України № 4 від 13.01.2015 р.: із змінами та доповненнями від 26.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0111-15>. (дата звернення: 21.09.2020).
42. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI: зі змінами і доповненнями від 08.08.2020 № 786-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 12.10.2020).
43. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356-XII: зі змінами та доповненнями від 27.12.2019 № 341-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>. (дата звернення: 10.09.2020).
44. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР: зі змінами і доповненнями від 13.02.2020 № 440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.09.2020).
45. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. Київ: Центр учб. літ., 2013. 688 с.
46. Серпенінова Ю. С. Бухгалтерський облік: загальна теорія : навч. посіб. / Ю. С. Серпенінова, С. М. Гольцова, І. О. Макаренко; за заг. ред. Ю. С. Серпенінової. – Суми : Університетська книга, 2015. – 336 с.
47. Смоляр Л. Г. Облік і аудит : навч. посіб. / Л. Г. Смоляр, Р. Ю. Овчарик, О. В. Кам'янська. – К. : Ліра-К, 2013. – 616 с.

48. Стукалова Ю. О., Загорельська Т. Ю. Дослідження сучасних проблем та узагальнення основних напрямів удосконалення обліку оплати праці // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Економіка і суспільство. 2018. № 19. С. 1350-1357.
49. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік: навчальний посібник / Л. К. Сук, П. Л. Сук. 3-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2016. 663 с.
50. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: Підручник, 6-те вид., доп. і перероб. / Ткаченко Ф.Ф. Київ: Алерта, 2013. 982 с.
51. Толуб'як В. С. Заробітна плата та її вплив на формування фінансових ресурсів системи пенсійного забезпечення / В. С. Толуб'як // Теорія та практика державного управління. 2010. № 2. С. 242–249.
52. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № № 435-IV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.10.2020).
53. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посіб. / Є. Ю. Шара. К. : ЦУЛ, 2016. 422 с.
54. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2015. – 572с.